

Islamic Maaref University

Scientific Journal
ISLAMIC REVELUTION STUDIES

Vol. 21, Autumn 2024, No. 78

Compiling Indicators for Evaluating the Good Implementation of the General Policies of the System of the Islamic Republic of Iran Related to the Industrial sector

Vahid Beig Mohammadloo¹ \ Seyyed Abbas Alavi²

1. Phd student, Islamic Azad University, Qazvin Branch, Qazvin, Iran (the responsible).

vbeyg1718@gmail.com

2. Phd student, University of Tehran, Tehran, Iran

abbas.alavi@ut.ac.ir

Abstract Info	Abstract
Article Type: Research Article Received: 2024.01.21 Accepted: 2024.07.09	<p>It is necessary to determine an indicator with the aim of evaluating the implementation of the general policies of the system. Therefore, the aim of this research is to compile indicators for evaluating the general policies of the system related to the industrial sector. The research approach in this research is a mixed research method (qualitative-quantitative). The research strategy in the qualitative part is the content analysis method and in the quantitative part, the descriptive-survey method. The research tool is a combination of methods including the study of sources and texts, national documents from the high and Internet databases. The statistical population includes all statements of the Supreme Leader during the years 1368 to 1400 and all the high documents of the country. By performing content analysis, 367 policy rulings were classified into 152 micro-categories and 29 macro-categories, and finally into 45 macro-categories. The analysis of the policy rulings showed that the category of “supporting domestic production” had the highest weight. The results of the analysis of the leadership’s menus also showed that the categories of “supporting domestic production” and “industry-university relations” had the highest weight. In the next step, using the developed indicators might be a suitable starting point for the process of measuring and monitoring the good implementation of the general policies of the system related to the industrial sector.</p>
Keywords	Evaluation Indicators, General Policies of the System, Supreme Leader, industry.
Cite this article:	Beig Mohammadloo, Vahid & Seyyed Abbas Alavi (2024). Compiling Indicators for Evaluating the Good Implementation of the General Policies of the System of the Islamic Republic of Iran Related to the Industrial sector. <i>The History of Islamic Culture And Civilization</i> . 21 (3). 49-76. DOI: https://doi.org/10.22034/21.78.43
DOI:	https://doi.org/10.22034/21.78.43
Publisher:	Islamic Maaref University, Qom, Iran.

Introduction

Given the importance of monitoring good performance of the general policies of the system from the perspective of the members of the Constitutional Law and the Leader, and also taking into account the managerial and scientific basis of the subject at hand, and considering the crucial point that unfortunately, this monitoring has not yet been carried out in a manner appropriate to the dignity and status of these policies, also the strategic significance of the industrial sector in the country's economic growth and development, monitoring of the objectives of the general policies of the system in this area is of utmost necessity. Therefore, taking into account that our aim is evaluating how the system's policies are implemented in the industrial sector, we need to develop a desirable model for the industrial sector based on evaluation indicators for the clauses and policy stipulations of this sector. This research seeks to develop appropriate indicators for evaluating the general policies of the system in the industrial sector and aims to answer the main question: what are the appropriate indicators for evaluating the general policies of the system related to the industrial sector?

Methodology

This research, from the perspective of interpretive philosophical foundations, is developmental-strategic in terms of the type of objective, and descriptive-analytical of the content analysis type in terms of nature. It has analyzed mixed data (qualitative; content analysis - quantitative; descriptive statistics). In the first step, key themes and phrases were extracted and coded from the statements and general policies of the system (open and axial coding), and descriptive statistical analysis was performed to determine their level of importance. In the next step, based on the codings carried out in several stages and according to the abstraction ladder process, desirable indicators for evaluating the general policies of the system in the industrial sector have been developed. The process of moving from the general policy level to the indicator level (the indicator-making process in a reflective manner – descending the abstraction ladder) was presented. The Bultze and Basel method was used to examine content validity.

Discussion

In order to better understand the viewpoint of the Supreme Leader, this research has undertaken the content analysis of the general policies of the system and the Supreme Leader's directives in the industrial sector.

In this research, by analyzing the content of these policy stipulations and going through the process of quantifying concepts and moving from the level of concepts and stipulations to the indicator level, which has been fully explained, over 620 appropriate indicators were developed with the aim of monitoring and evaluating the implementation of the general policies of the system related to industry, and these indicators were approved by experts. The use of the indicators developed in this research can be a suitable starting point for the process of measuring and monitoring the proper implementation of the general policies of the system related to the industrial sector by the supervisory and beneficiary bodies.

In general, it can be acknowledged that this research is an innovative study in its kind in the industrial sector, which can form the basis for conducting other research in this field. It is suggested that officials of governmental institutions, before any planning and action,

pay special attention to the goals and policies of the Supreme Leader of the Revolution and, based on them, organize, coordinate, guide and lead, implement, control, and supervise programs so that the envisioned goals and the system's doctrine in the industrial sector are realized. Furthermore, to implement the objectives, it is necessary to pay attention to these policies and strategies in the development of development plans and budget laws.

Conclusion

Furthermore, in order to better understand the viewpoint of the Supreme Leader in the field of industry and to provide the ground for utilizing his views in the general policies of the industrial sector, this research has undertaken the content analysis of the general policies of the system and the Supreme Leader's directives in the industrial sector. Among the 45 macro categories of statements, the category related to "support for domestic production" has allocated the most weight to itself. Therefore, it can be concluded that the Supreme Leader's most emphasis (67.2%) in statements related to industry is on the aforementioned thirteen macro issues.

Also, among the 29 macro thematic categories, considering the frequency and importance coefficients of the classified stipulations in each category, the category related to "support for domestic production" has allocated the most weight to itself. Thus, due to the general policies of the system being the intermediary between the goals and ideals of the system, monitoring the implementation of these policies is a necessary matter for achieving the goals stipulated in Article Three of the Constitution.

References

- Bazargan, Abbas (2018). *An Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods*. Tehran: Agah.
- Bakhshi Almooti, Javad (2020). Monitoring the Proper Implementation of the General Policies of the System was Approved. Available at: <https://www.mehrnews.com>.
- Booshehri, Alireza, et al. (2020). Evaluation of Science and Technology Policies: With an Approach to the Policy of Supporting Women Researchers in the Research and Technology Sector. *Strategic Studies of Basij Quarterly*, 23(88), 89-123.
- Rezvani-Far, Mohammad-Mehdi (2017). Investigating the Position and Competencies of the State Audit Organization in the Monitoring Cycle of the General Policies of the System. *Scientific-Specialized Journal of Legal and Financial Knowledge*, 1(2), 25-44.
- Samiei Esfahani, Alireza, & Nafiseh Allahdadi (2021). Content Analysis of the Supreme Leader's Nowruz Speeches in the Years 2013-2021. *Contemporary Researches of the Islamic Revolution Quarterly*, 3(8), 21-52.
- Seyedi, Seyyed Mehdi, & Effat Ghadirzadeh (2021). Analysis of Strategies Related to Elites Based on the Views of the Supreme Leader. *Journal of Culture and Health Promotion, Academy of Medical Sciences*, 5(1), 5-11.
- *Gholami*, Ali, & Ali Bahadori Jahromi (2013). Concept, Nature and Monitoring the Proper Implementation of the General Policies of the System. *Public Law Researches Quarterly*, 2(1), 51-72.
- Fathi, Fatemeh, et al. (2016). Evaluation of the General Policies of Article 44 in the Field of Industry, Mining and Trade. *Management and Development Process Quarterly*, 29(1), 71-97.

- Mohammadi, Reza (2008). *Practical Guide to Internal Evaluation in the Iranian Higher Education System: National and International Experiences*. Tehran.
- Yang, T., & et al (2021). Evaluation and analysis of new - energy vehicle industry policies in the context of technical innovation in China. *Journal of Cleaner Production*, 281, 125 – 126.
- Zenezini, G., & A. De Marco (2020). City logistics policy evaluation with system dynamics. *Transportation Research Procedia*, 46, 253 – 260.
- Henry, K. (2015). “Tips for Reducing Energy Consumption in the Mining Industry”. Available at www.energymanagertoday.com.

وضع مؤشرات لتقييم حسن تنفيذ السياسات العامة لنظام جمهورية إيران الإسلامية المتعلقة بالقطاع الصناعي

وحيد بيك محمدلو^١ / سيد عباس علوي^٢

١. طالب دكتوراه، قسم الإدارة الصناعية، جامعة آزاد الإسلامية، فرع قزوین، قزوین، ایران (المؤلف المُراسل).

vbeyg1718@gmail.com

٢. طالب دكتوراه، قسم الإدارة الصناعية، جامعة طهران، ایران.

abbas.alavi@ut.ac.ir

ملخص البحث	معلومات المادة
من الضروري وضع مؤشر لتقييم حسن تنفيذ السياسات العامة للنظام. لذا، تهدف هذه الدراسة إلى وضع مؤشرات لتقييم السياسات العامة للنظام المتعلقة بالقطاع الصناعي. منهج البحث في هذه الدراسة هو منهج بحث مختلط (نوعي - كمي). استراتيجية البحث في الجزء النوعي هي منهج تحليل المحتوى، وفي الجزء الكمي، منهج وصفي - مسحي. أداة البحث هي مزيج من مناهج تشمل دراسة المصادر والنصوص، والوثائق الوطنية السابقة، وقواعد بيانات الإنترنت. يشمل المجتمع الإحصائي جميع تصريحات المرشد الأعلى خلال الفترة من ١٣٦٨ إلى ١٤٠٠ هـ وجميع الوثائق السابقة للبلاد. من خلال تحليل المحتوى، صُنِفَ ٣٦٧ قرارًا سياسيًا إلى ١٥٢ فئة فرعية و ٢٩ فئة كلية، وأخيرًا إلى ٤٥ فئة كلية. أظهر تحليل تصنيفات القرارات السياسية أن فئة "دعم الإنتاج المحلي" حظيت بالوزن الأعلى. كما أظهرت نتائج تحليل قوائم القيادة أن فتي "دعم الإنتاج المحلي" و"العلاقات بين الصناعة والجامعة" حظيتا بالوزن الأعلى. في الخطوة التالية، يمكن أن يكون استخدام المؤشرات المُطَوَّرَة نقطة انطلاق مناسبة لعملية قياس ومراقبة التنفيذ الجيد للسياسات العامة للنظام المتعلقة بالقطاع الصناعي.	نوع المقال: بحث تاريخ الاستلام: ١٤٤٥/٠٧/٠٩ تاريخ القبول: ١٤٤٦/٠١/٠٣
مؤشرات التقييم، السياسات العامة للنظام، المرشد الأعلى، الصناعة.	الألفاظ المفتاحية
بيك محمدلو، وحيد و سيد عباس علوي (١٤٤٦). وضع مؤشرات لتقييم حسن تنفيذ السياسات العامة لنظام جمهورية إيران الإسلامية المتعلقة بالقطاع الصناعي. مجلة تاريخ الثقافة والحضارة الإسلامية. ٢١ (٣). ٧٦ - ٤٩.	الاقتباس:
DOI: https://doi.org/10.22034/21.78.43	رمز DOI:
https://doi.org/10.22034/21.78.43	الناشر:
جامعة المعارف الإسلامية، قم، ایران.	

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نشریه علمی

مطالعات انقلاب اسلامی

سال ۲۱، پاییز ۱۴۰۳، شماره ۷۸

تدوین شاخص‌های ارزیابی حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام ج.ا.ا. مرتبط با بخش صنعت

وحید بیگ محمدلو^۱ / سید عباس علوی^۲

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، قزوین، ایران (نویسنده مسئول).

vbeyg1718@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت صنعتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

abbas.alavi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: پژوهشی (۷۶ - ۴۹)</p> 	<p>تعیین شاخص با هدف ارزیابی نحوه اجرای سیاست‌های کلی نظام ضروری است. بنابراین، هدف این پژوهش تدوین شاخص‌هایی برای ارزیابی سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت است. رویکرد پژوهشی در این تحقیق روش تحقیق آمیخته (کیفی - کمی) است. راهبرد پژوهش در بخش کیفی روش تحلیل محتوا و در بخش کمی روش توصیفی - پیمایشی است. ابزار پژوهش ترکیبی از روش‌ها شامل مطالعه منابع و متون، اسناد ملی بالادستی و پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی است. جامعه آماری شامل همه بیانات مقام معظم رهبری طی سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ و کلیه اسناد بالادستی کشور است. با انجام تحلیل محتوا ۳۶۷ حکم سیاستی در قالب ۱۵۲ دسته خرد و ۲۹ دسته کلان طبقه‌بندی و در نهایت در ۴۵ دسته کلان طبقه‌بندی شد. تحلیل دسته‌بندی‌های احکام سیاستی نشان داد که مقوله «حمایت از تولید داخلی» بیشترین وزن را به خود اختصاص داده است. نتایج تحلیل منویات رهبری نیز نشان داد که مقوله‌های «حمایت از تولید داخلی» و «ارتباط صنعت و دانشگاه» بیشترین وزن را به خود اختصاص داده‌اند. در گام بعدی، استفاده از شاخص‌های تدوین‌شده می‌تواند نقطه مناسبی برای شروع فرایند سنجش و پایش حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت باشد.</p>
<p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۱</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۹</p>	<p>شاخص‌های ارزیابی، سیاست‌های کلی نظام، مقام معظم رهبری، صنعت.</p>
<p>واژگان کلیدی</p>	<p>بیگ محمدلو، وحید و سید عباس علوی (۱۴۰۳). تدوین شاخص‌های ارزیابی حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام ج.ا.ا. مرتبط با بخش صنعت. <i>مطالعات انقلاب اسلامی</i>. ۲۱ (۳). ۷۶ - ۴۹. DOI: https://doi.org/10.22034/21.78.43</p>
<p>کد DOI:</p>	<p>https://doi.org/10.22034/21.78.43</p>
<p>ناشر:</p>	<p>دانشگاه معارف اسلامی، قم، ایران.</p>

طرح مسئله

سیاست‌های کلی نظام^۱ گزاره‌ای است که با اصلاح قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ وارد منظومه حقوق اساسی نظام حقوقی ایران شد. تا پیش از شناسایی رسمی این عنوان، مجموعه بیانات و فرمان‌های رهبر انقلاب، امام خمینی ره، به مثابه سیاست‌های راهبردی نظام تلقی می‌شد که بر مبنای آن قوانین تصویب و مقررات تنظیم می‌شد. با تدوین اصل ۱۱۰ قانون اساسی در شورای بازنگری قانون اساسی، صلاحیت تدوین و ابلاغ سیاست‌های کلی در محدوده اختیارات رهبر نظام تعریف و مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز به عنوان مستشار در کنار رهبر به عنوان کانون تولید و ارزیابی و نظارت بر این سیاست‌ها معرفی شد (رضوانی فر، ۱۳۹۶: ۲۵).

بنابراین، باتوجه به مصوبات ذکر شده و ضرورت تبیین شده برای این منظور و با عنایت به اهمیت موضوع نظارت بر حسن اجرای این سیاست‌ها از منظر اعضای شورای بازنگری در قانون اساسی و رهبر و همچنین باتوجه به مبنای مدیریتی و علمی این اهمیت، و توجه به این مهم که متأسفانه تاکنون این نظارت آن‌چنان که در خور شأن و جایگاه این سیاست‌ها باشد صورت نگرفته است و همین‌طور اهمیت استراتژیک بخش صنعت در رشد و توسعه اقتصادی کشور، پایش اهداف سیاست‌های کلی نظام در این حوزه ضرورت بسیاری دارد. لذا با هدف ارزیابی نحوه اجرای سیاست‌های نظام در بخش صنعت، نیازمند تدوین الگوی مطلوب بخش صنعت مبتنی بر شاخص‌های ارزیابی بندها و احکام سیاستی این بخش هستیم. این شاخص‌ها باید به صورت جامع و مانع تمام احکام بندهای سیاستی این بخش را که بالغ بر ۳۶۷ حکم است، پوشش دهد و سپس بر اساس آن‌ها، عملکرد دستگاه‌های اجرایی متولی اجرای سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت را اندازه‌گیری و ارزیابی کند. پس، در این پژوهش به دنبال تدوین شاخص‌های مناسب جهت ارزیابی سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعتیم، و درصدد پاسخ‌گویی به این سؤال اصلی هستیم که شاخص‌های مناسب برای ارزیابی سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت چگونه است؟ این سؤالات فرعی در راستای پاسخ‌گویی و تحقق بخشیدن به این سؤال اصلی پژوهش طرح شده است:

احکام احصاشده از بندهای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت کدام‌اند؟

دسته‌بندی‌های موضوعی احکام سیاستی در دو سطح کلان و خرد به چه صورت است؟

بیانات / منویات مقام معظم رهبری مرتبط با بخش صنعت کدام‌اند؟

اهم موضوعات و مفاهیم مورد بحث در سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت مربوط به چه موضوعاتی است؟

شاخص‌های ارزیابی سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت کدام‌اند؟

پیشینه تجربی پژوهش

باتوجه به بررسی‌های انجام‌شده، پژوهشی با عنوان «تدوین شاخص‌های ارزیابی حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت» دیده نشد؛ ولی پژوهش‌هایی با عنوان‌هایی دیگر درباره این موضوع انجام شده‌اند که نمونه‌هایی را در این بخش می‌آوریم:

جدول ۱. پیشینه پژوهش

ردیف	عنوان پژوهش	سال	محقق / محققان	روش و اهم نتایج
۱	تحلیل محتوای سخنرانی‌های نوروزی رهبر در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰	۱۴۰۰	سمیعی اصفهانی و اله‌دادی	روش استفاده‌شده پژوهش تحلیل محتوای کمی و کیفی است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در بازه پنج سال موردنظر، محور اصلی مباحث رهبر در سخنرانی آغازین هر سال مسائل اقتصادی بوده است.
۲	تحلیل راهبردهای مرتبط با نخبگان بر اساس دیدگاه‌های مقام معظم رهبری	۱۴۰۰	سیدی و قدیرزاده	روش پژوهش تحلیل محتوای سخنرانی‌ها و تطابق آن‌ها با سند راهبردی کشور در امور نخبگان است. این بررسی نشان می‌دهد که بسیاری از نظرهای راهبردی و مهم رهبر از قبیل تولید علم، تولید فکر و... در حال تدوین است.
۳	ارزیابی سیاست‌های علم و فناوری با رویکرد سیاست حمایت از محققان زن در بخش پژوهش و فناوری	۱۳۹۹	بوشهری و همکاران	سیاست موردارزیابی از منظر هر دو جامعه آماری نیاز به اصلاح و بازنگری کلی دارد.
۴	ارزشیابی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در حوزه صنعت، معدن و تجارت	۱۳۹۵	فتحی و همکاران	اهدافی چون سرعت بخشیدن به رشد اقتصاد ملی و گسترش مالکیت در سطح عموم مردم در حوزه مربوطه ضعیف بوده است.
۵	ارزیابی و تحلیل سیاست‌های صنعت	۲۰۲۱	یانگ ^۱ و همکاران	یازده خط‌مشی حاکم بر صنعت خودروهای انرژی نو در چین به صورت کمی با استفاده از متن‌کاوی

ردیف	عنوان پژوهش	سال	محقق / محققان	روش و اهم نتایج
	خودروهای انرژی نو در زمینه نوآوری‌های فنی در چین			ارزیابی شدند و مدلی از شاخص ثبات مدل‌سازی خطمشی (PMC) برای به دست آوردن شاخص پیام‌سی برای هر خطمشی و ترسیم نمودار سطح پیام‌سی ساخته شد. سپس، هر سیاست بر اساس شاخص پیام‌سی آن ارزیابی شد. نواقص آن با مطالعه جدول چند ورودی / خروجی و جدول شاخص پیام‌سی شناسایی شد، و راه‌هایی برای غلبه بر کاستی‌ها از طریق بهینه‌سازی پیشنهاد شد. شاخص پیام‌سی سیاست‌گذاران و محققان را قادر می‌سازد سطح سازگاری مدل‌سازی خطمشی‌ها را تعیین و همچنین قوت‌ها و ضعف‌های درون آن‌ها را شناسایی کنند.
۶	ارزیابی سیاست حمل و نقل شهری با (مدل) پویایی سیستم	۲۰۲۰	زنزینی و دی مارکو	در این تحقیق، استدلال شده است که ادبیات موجود باید عمیق‌تر تأثیرات سیاست‌های عمومی را بر عملکرد و متغیرهای اقتصادی که زمینه لجستیک شهری (CL ^۲) را شکل می‌دهند بررسی کند. برای این منظور، یک دیدگاه جامع و کل‌نگر با استفاده از مدل سیستم دینامیک (SD) درباره تأثیر سیاست‌های عمومی و خصوصی در یک سیستم لجستیک شهری پیشنهاد شده است.

به‌طور کلی، پژوهش‌های بیان‌شده را می‌توان در دو دسته کلی طبقه‌بندی کرد: دسته اول پژوهش‌هایی که به تحلیل محتوای سخنرانی‌ها و منویات رهبر معظم انقلاب پرداخته‌اند؛ مانند پژوهش سمیعی اصفهانی و اله‌دادی (۱۴۰۰) و سیدی و قدیرزاده (۱۴۰۰)؛ دسته دوم پژوهش‌هایی که به ارزیابی سیاست‌ها با روش‌های پژوهشی مختلف پرداخته‌اند؛ مانند پژوهش بوشهری و همکاران (۱۳۹۹)، فتحی و همکاران (۱۳۹۵)، یانگ و همکاران (۲۰۲۱) و زنزینی و دی مارکو (۲۰۲۰). بنابراین، همان‌طور که بیان شد، پژوهشی به جامعیت این پژوهش که به تحلیل همه بیانات رهبر طی سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ و کلیه اسناد بالادستی کشور درباره صنعت پرداخته باشد دیده نشد و پژوهش‌های مختلف یا درباره تحلیل

منویات رهبر معظم انقلاب در موضوعات مختلف خارج از حوزه صنعت بوده یا ارزیابی سیاست‌ها را با روش‌های دیگری انجام داده‌اند و در پی تدوین شاخص‌های ارزیابی سیاست‌های حوزه صنعت نیز نبوده‌اند و همه این‌ها نشان از نوآوری و بکر بودن موضوع پژوهش دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از منظر مبانی فلسفی تفسیری، از نظر نوع هدف توسعه‌ای - راهبردی و از نظر ماهیت توصیفی - تحلیلی از نوع تحلیل محتواست که به صورت آمیخته (کیفی؛ تحلیل محتوا - کمی؛ آمار توصیفی) به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته است. منابع مطالعاتی این مرحله از پژوهش شامل بیانات رهبر از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰ در دیدارهای مختلف است که از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای استخراج شده است. همچنین، کلیه اسناد بالادستی نظام برنامه‌های توسعه‌ای کشور و سیاست‌های کلی نظام است. در گام اول، مضامین و عبارات کلیدی استخراج و کدگذاری شده از بیانات و سیاست‌های کلی نظام طبقه‌بندی شد (کدگذاری باز و محوری) و تحلیل آماری توصیفی برای تعیین میزان اهمیت آن‌ها صورت گرفت. در گام بعدی، باتوجه به کدگذاری‌های انجام‌شده در چندین مرحله و باتوجه به فرایند نردبان انتزاع، شاخص‌های مطلوب برای ارزیابی سیاست‌های کلی نظام در حوزه صنعت تدوین شده است. فرایند حرکت از سطح سیاست کلی به سطح شاخص (فرایند شاخص‌سازی به صورت انعکاسی - پایین آمدن از نردبان انتزاع) ارائه شد. برای بررسی روایی محتوای از روش بالتز و باسل استفاده شده است (بازرگان، ۱۳۹۷: ۴ / ۲۵۹). بدین ترتیب، مقدار شاخص روایی محتوای شاخص‌های این پژوهش ۰/۸۷ بوده است. یکی از شاخص‌هایی که برای سنجش پایایی در تحلیل محتوا نیز استفاده می‌شود ضریب کاپاست که بیانگر میزان توافقی است که کدگذاران مستقل هنگام ارزیابی ویژگی‌های یک پیام یا متن به دست می‌آورند. به عبارت دیگر، اندازه ضریب کاپا نمایانگر توافق بین دو کدگذار است (همان: ۴). ضریب پایایی مربوط به شاخص‌های این پژوهش برابر ۰/۷۹ است که نشان‌دهنده پایایی قابل‌پذیرش آن است.

یافته‌های پژوهش

۱. تحلیل منویات مرتبط با صنعت

یک. گردآوری منویات مقام معظم رهبری درباره صنعت، استخراج جملات کلیدی و احصای عبارات کلیدی در این بخش، بر اساس بیانات و منویات گردآوری‌شده (۱۵۰ منویه - سخنرانی)، جملات کلیدی و پرمفهوم (۴۶۸ جمله) استخراج شد و سپس از روی جملات کلیدی، عبارات کلیدی پرمفهوم و معنادار احصا شد (بالغ بر ۷۱۷ عبارت کلیدی).

دو. دسته‌بندی موضوعی عبارات کلیدی بیانات

در این مرحله، به دسته‌بندی موضوعی مجموعه عبارات کلیدی احصاشده (بر اساس درجه تشابه و نزدیکی مفاهیم عبارت کلیدی موردنظر) در دو سطح خرد و کلان می‌پردازیم؛ بدین شکل که ۷۱۷ عبارت کلیدی مربوطه از نظر تشابه مفهومی در ۳۰۱ دسته خرد و در نهایت در ۴۵ دسته کلان طبقه‌بندی موضوعی شد، که به دلیل حجم گسترده و طولانی بودن جدول اصلی، بخشی از جدول مذکور و نحوه دسته‌بندی انجام‌شده به این صورت ارائه شده است:

جدول ۲. دسته‌بندی موضوعی بیانات بخش صنعت

ردیف	دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	عبارت کلیدی	دیدار / مکان	زمان
۱	حرکت به سمت استقلال صنعتی در راستای خودکفایی اقتصادی	ضرورت برخوردار شدن کشور از صنعت مستقل	راه‌اندازی صنعت مستقل و متکی به استعداد و علم و تجربه متخصصان داخلی	بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم	۱۳/۴/۱۳۶۸
۲			تأکید بر اداره صنعت به دست خودمان در کنار یادگیری از علم و اندوخته‌های صنعتی کشورهای دیگر	بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم	۲/۹/۱۳۷۰
۳			لزوم توجه به تولیدات داخلی صنعتی با اتکا به توانمندی‌های داخلی و بدون کمک دیگران	بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی	۲۹/۳/۱۳۸۵
۴			ضرورت اتکا به فکر و توانمندی‌های داخلی برای استقلال صنعت	بیانات در بازدید از توانمندی‌های صنعت خودروسازی	۹/۱/۱۳۸۹
۵			تأکید بر لزوم استقلال صنعتی به‌عنوان شرط ورود به بازار و رقابت در آن		
۶			لزوم توجه به برخوردار شدن از استقلال صنعتی	دیدار اقشار مختلف مردم با رهبر انقلاب در حسینیه جدیدالتأسیس امام خمینی	۱۶/۹/۱۳۶۸

ردیف	دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	عبارت کلیدی	دیدار / مکان	زمان
۷			لزوم تقویت صنایع داخلی کشور	دیدار اعضای شورای عالی اشتغال با رهبر انقلاب	۱۳۸۱/۲/۳۱
۸			تأکید بر لزوم پیشرفت کشور ایران در صنعت و دانش و سود آن برای دنیا، به‌ویژه دنیای اسلام	بیانات در دیدار جمعی از مهندسان	۱۳۸۳/۱۲/۵
۹		خودکفایی و استقلال صنعت با اتکا به مردم	رسیدن به خودکفایی و فعال شدن صنعت در پرتو فداکاری و استقامت مردم	دیدار اقشار مختلف مردم با رهبر انقلاب	۱۳۶۹/۷/۴
۱۰			تحقق صنعت مستقل با حضور و ایمان مردم	بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم	۱۳۶۸/۴/۲۱
۱۱		تحرك هرچه بیشتر صنعت با اتکا به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی از طریق تحرك و تلاش مضاعف در بخش صنعت به منظور خروج اقتصاد کشور از رکود	دیدار مسئولان نظام با رهبر انقلاب	۱۳۹۳/۴/۱۶
۱۲		تقویت صنعت داخل توسط وزارت صنعت	روان‌سازی کار صنایع کشور توسط وزارت صنایع	بیانات در دیدار مسئولان نظام	۱۳۹۸/۲/۲۴
۱۳	مدیریت دانش و فناوری در راستای توسعه زنجیره ارزش	شکل‌گیری چرخه ایده علمی تا مصرف از طریق همکاری دولت و دانشگاه	همکاری دولت و دانشگاه در زمینه شکل‌گیری چرخه ایده علمی تا مصرف؛ روند شکل‌گیری ایده در ذهن نخبگان تا تبدیل آن به علم و سپس فناوری و بعد سازمان‌دهی صنعت	دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها با رهبر انقلاب	۱۳۹۰/۶/۲

ردیف	دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	عبارت کلیدی	دیدار / مکان	زمان
۱۴		عملیاتی کردن چرخه تبدیل دانش به یافته‌های علمی به فناوری و فناوری به صنعت	عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در صنعت هسته‌ای	بیانات در دیدار نخبگان و استعدادهای برتر علمی	۱۳۹۷/۷/۲۵
۱۵			عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در هوافضا		
۱۶			عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در سلول‌های پنیادی		
۱۷			عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در علوم زیستی		
۱۸			عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در زیست فناوری‌ها		
۱۹			عملیاتی کردن چرخه دانش به یافته‌های علمی به فناوری، فناوری به صنعت در ساخت داروهای نو ترکیب		
۲۰			تشکیل دادن و دنبال کردن زنجیره‌های تخصصی با برنامه عملیاتی و نقشه راه (یعنی از تولید علم، فناوری، طراحی و مهندسی تا ساخت تجهیزات، ماشین‌آلات، تأمین مواد اولیه، تولید محصول، بازاریابی، توزیع)	بیانات در دیدار جمعی از تولیدکنندگان، کارآفرینان و فعالان اقتصادی	۷۸/۷/۲۸ ۱۳۹۸

ردیف	دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	عبارت کلیدی	دیدار / مکان	زمان
۲۱		تأکید بر تجاری‌سازی یافته‌های علمی و صنعتی	تأکید بر توجه به تجاری‌سازی یافته‌های علمی و صنعتی برای تولید ثروت	دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها با رهبر انقلاب	۲/۶/۱۳۹۰ ۱۳۹۱
۲۲			تأکید بر توجه دستگاه‌های مسئول کشور به تجاری کردن از ابتدای کار؛ یعنی از مرحله تعریف پروژه علمی و پروژه صنعتی تا تجاری‌سازی و بازاریابی آن	بیانات در دیدار نخبگان و استعدادهای برتر علمی	۲۵/۷/۱۳۹۷ ۱۳۹۷
...
۷۰۹	ترویج و توسعه قطعه‌سازی	راه‌اندازی نهضت قطعه‌سازی	تأکید بر لزوم راه افتادن نهضت قطعه‌سازی در کشور در شرایط تحریم	سخنرانی تلویزیونی رهبر انقلاب به مناسبت عید قربان	۵/۵/۱۳۹۹ ۱۳۹۹
۷۱۰			تأکید بر توجه به نهضت قطعه‌سازی و رجوع به این مراکز برای ساخت قطعه موردنیاز	بیانات در ارتباط تصویری با جلسه هیئت دولت	۲/۶/۱۳۹۹ ۱۳۹۹
۷۱۱		جهش تولید از طریق قطعه‌سازی به‌عنوان یکی از	انتقاد از مشکلات قطعات و کمبود قطعه به‌عنوان یکی از موانع جهش تولید		
۷۱۲		حوزه‌های پیشرو	تأکید بر توجه به مسئله و حوزه قطعه‌سازی به‌عنوان یکی از حوزه‌های پیشرو در جهش تولید	بیانات در ارتباط تصویری با مجموعه‌های تولیدی	۲/۱۲/۱۳۹۹ ۱۳۹۹
۷۱۳		ترویج قطعه‌سازی از طریق برگزاری نمایشگاه	تشکیل نمایشگاه دائمی قطعه‌سازی در بخش‌های مختلف	بیانات در دیدار جمعی از تولیدکنندگان، کارآفرینان و فعالان اقتصادی	۲۸/۸/۱۳۹۸ ۱۳۹۸

ردیف	دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	عبارت کلیدی	دیدار / مکان	زمان
۷۱۴	انتقال توانایی و فناوری از صنایع نظامی به غیرنظامی	انتقال توانایی مهندسی و فناوری از صنایع نظامی به صنایع مختلف از جمله خودرو، نفت، فضایی	انتقال توانایی‌های مهندسی و فناوری بسیار بالای دستگاه‌ها و صنایع نظامی به دستگاه‌های غیرنظامی در بخش‌های گوناگون	بیانات در دیدار جمعی از تولیدکنندگان، کارآفرینان و فعالان اقتصادی	۲۸/۷/۱۳۹۸
۷۱۵			انتقال توانایی‌های مهندسی و فناوری بسیار بالای دستگاه‌ها و صنایع نظامی به دستگاه‌های غیرنظامی از جمله در بخش خودرو		
۷۱۶			انتقال توانایی‌های مهندسی و فناوری بسیار بالای دستگاه‌ها و صنایع نظامی به دستگاه‌های غیرنظامی از جمله در بخش نفت		
۷۱۷			انتقال توانایی‌های مهندسی و فناوری بسیار بالای دستگاه‌ها و صنایع نظامی به دستگاه‌های غیرنظامی از جمله در مسائل فضایی		

سه. تحلیل کمی بیانات مرتبط با صنعت
در این مرحله، به منظور پی بردن به اهم موضوعات بیانات رهبر درباره صنعت، جدول فراوانی و ضرایب اهمیت مقوله‌های اصلی در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. تحلیل آماری بیانات بخش صنعت

ردیف	دسته‌بندی موضوعی عبارات کلیدی بیانات مرتبط با صنعت	فراوانی	وزن (درصد)
۱.	حرکت به سمت استقلال صنعتی در راستای خودکفایی اقتصادی	۴۹	۷٪
۲.	مدیریت دانش و فناوری در راستای توسعه زنجیره ارزش	۲۵	۳٪
۳.	حفظ محیط زیست در توسعه صنعت	۵	۱٪
۴.	تقویت صنایع کوچک و متوسط	۱۴	۲٪
۵.	ارتباط صنعت و دانشگاه	۷۷	۱۱٪

ردیف	دسته‌بندی موضوعی عبارات کلیدی بیانات مرتبط با صنعت	فراوانی	وزن (درصد)
۶.	گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان	۱۸	۳٪
۷.	نوسازی صنایع	۴	۱٪
۸.	ارتقا و رشد بهره‌وری	۱۸	۳٪
۹.	تحقیق و توسعه و پژوهش در صنعت	۱۴	۲٪
۱۰.	مهارت‌افزایی در صنعت	۱۵	۲٪
۱۱.	افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت	۲۲	۳٪
۱۲.	افزایش سهم بخش تعاونی در صنعت	۱۱	۲٪
۱۳.	فعالیت بخش عمومی غیردولتی در صنعت	۱	۰٪
۱۴.	هدایت و مدیریت نقدینگی	۱۲	۲٪
۱۵.	بهبود فضا و محیط کسب و کار	۱۴	۲٪
۱۶.	گسترش صنایع دستی و حمایت از آن	۴	۱٪
۱۷.	توسعه صنعت گردشگری و بهره‌گیری از آن	۳	۰٪
۱۸.	تقویت و توسعه نوآوری، ابتکار و خلاقیت در صنعت	۱۱	۲٪
۱۹.	مدیریت واردات	۲۷	۴٪
۲۰.	مقابله و مبارزه با قاچاق	۹	۱٪
۲۱.	مقابله و مبارزه با فساد	۷	۱٪
۲۲.	توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت و حمایت از آن	۱۶	۲٪
۲۳.	حمایت از تولید داخلی	۱۱۵	۱۶٪
۲۴.	ارتقای کیفیت و کمیت تولید	۱۲	۲٪
۲۵.	افزایش صادرات	۱۶	۲٪
۲۶.	حمایت از کارگر	۱۶	۲٪
۲۷.	حمایت از کارفرما	۶	۱٪
۲۸.	رابطه کارگر و کارفرما	۲۱	۳٪
۲۹.	حفظ معنویت و ملاحظات اخلاقی و دینی و فرهنگ ملی در صنعت	۶	۱٪
۳۰.	صنعت هسته‌ای	۲۰	۳٪
۳۱.	نقش اساسی تولید در اقتصاد و سیاست	۲۵	۳٪
۳۲.	جلوگیری از تعطیلی کارگاه‌های صنعتی	۱۱	۲٪
۳۳.	ارتقای سطح فناوری در صنعت	۵	۱٪
۳۴.	اطلاع‌رسانی در صنعت	۱۱	۲٪
۳۵.	ایجاد ارزش افزوده در صنعت	۴	۱٪
۳۶.	رعایت عدالت در پیشرفت صنعت	۱	۰٪

ردیف	دسته‌بندی موضوعی عبارات کلیدی بیانات مرتبط با صنعت	فراوانی	وزن (درصد)
۳۷.	بهره‌گیری از ظرفیت هدفمندی یارانه‌ها در صنعت	۳	۰٪
۳۸.	به‌کارگیری ظرفیت‌ها و استعدادهای داخلی در صنعت	۴۴	۶٪
۳۹.	فرهنگ‌سازی کار و تلاش در صنعت	۴	۱٪
۴۰.	صنعت نانو	۷	۱٪
۴۱.	ایجاد صنایع روستایی	۱	۰٪
۴۲.	رقابت‌پذیری در صنعت	۶	۱٪
۴۳.	جلوگیری از انحصار در صنعت	۳	۰٪
۴۴.	ترویج و توسعه قطعه‌سازی	۵	۱٪
۴۵.	انتقال توانایی و فناوری از صنایع نظامی به غیرنظامی	۴	۱٪
جمع		۷۱۷	۱۰۰٪

همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، دسته‌بندی مربوط به «حمایت از تولید داخلی» بیشترین وزن (۱۱۵ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۱۶/۱ درصد) را به خود اختصاص داده است و در رده‌های بااهمیت بعدی موضوعات «ارتباط صنعت و دانشگاه» (۷۷ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۱۰/۸ درصد)، «حرکت به سمت استقلال صنعتی در راستای خودکفایی اقتصادی» (۴۹ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۶/۸ درصد)، «به‌کارگیری ظرفیت‌ها و استعدادهای داخلی در صنعت» (۴۴ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۶/۱ درصد)، «مدیریت واردات» (۲۷ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳/۸ درصد)، «تقویت و گسترش تحقیق و توسعه، پژوهش، نوآوری، ابتکار و خلاقیت در صنعت» (۲۵ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳/۵ درصد)، «تبیین نقش اساسی تولید در اقتصاد و سیاست» (۲۵ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳/۵ درصد)، «افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت» (۲۲ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳/۱ درصد)، «رابطه کارگر و کارفرما» (۲۱ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۲/۹ درصد)، «مدیریت دانش و فناوری در راستای توسعه زنجیره ارزش» (۲۰ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۲/۸ درصد)، «صنعت هسته‌ای» (۲۰ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۲/۸ درصد)، «گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان» (۱۸ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳ درصد) و «ارتقا و رشد بهره‌وری» (۱۸ عبارت از ۷۱۷ عبارت کلیدی - ۳ درصد) قرار می‌گیرند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین تأکیدات مقام معظم رهبری (۶۷/۲ درصد) در بیانات مربوط به صنعت درباره سیزده موضوع کلان مذکور است.

۲. تحلیل سیاست‌های کلی نظام مرتبط با صنعت

یک. گردآوری سیاست‌های کلی مرتبط با صنعت، استخراج بندهای سیاستی و احصای احکام در این بخش، ضمن مراجعه به اسناد بالادستی کشور و پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف ازجمله پایگاه

اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای، نوزده بسته سیاستی مرتبط با صنعت (به صورت مستقیم و غیرمستقیم)، از جمله سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲۲ - ابلاغی ۱۳۹۱/۹/۲۹) و سایر سیاست‌های کلی نظام که هنوز پویا و فعال است مثل سیاست‌های کلی علم و فناوری، سیاست‌های تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی (ابلاغی ۱۳۹۱/۱۱/۲۴)، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (ابلاغی ۱۳۹۴/۴/۹)، سیاست‌های کلی «خودکفایی دفاعی و امنیتی» (۱۳۹۱/۹/۲۹)، سیاست‌های کلی نظام در زمینه «انرژی» (۱۳۷۹/۱۲/۲۰)، سیاست‌های کلی اشتغال، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ (۱۳۸۴/۳/۱)، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی ج.ا.ا. (۱۳۸۵/۴/۱۱)، سیاست‌های کلی «آمایش سرزمین» (۱۳۹۰/۹/۲۱)، سیاست‌های کلی «بخش معدن» (۱۳۷۹/۱۲/۲۰)، سیاست‌های کلی مسکن (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹)، سیاست‌های کلی امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا) (ابلاغی ۱۳۸۹/۱۱/۲۹)، سیاست‌های کلی محیط زیست (۱۳۹۴/۸/۲۶)، سیاست‌های کلی پدافند غیرعامل (۱۳۸۹/۱۱/۲۹) و سیاست‌های کلی نظام در بخش «کشاورزی» (۱۳۹۱/۹/۲۹) گردآوری شد و از این بسته‌های سیاستی، ۶۱ بند سیاستی مربوط به صنعت شناسایی و استخراج شد. سپس، ۳۶۷ حکم سیاستی از بندهای سیاستی مذکور احصا شد. به دلیل حجم گسترده مجموعه کامل بسته‌های سیاستی مربوطه و احکام سیاستی احصاشده از آن‌ها، در ادامه نمونه‌ای از بندهای سیاست‌های کلی به همراه احکام سیاستی احصاشده ارائه شده است:

جدول ۴. احصای احکام سیاستی از بندهای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با صنعت

ردیف	عنوان سیاست	بند سیاست	احکام سیاستی
۱	سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی (ابلاغی ۱۳۹۱/۱۱/۲۴)	۱. بالا بردن قدرت رقابت و افزایش بهره‌وری عوامل تولید با: - اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی؛ - کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت تولید؛ - اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی؛ - بهینه‌سازی تعامل عوامل تولید.	۱. افزایش بهره‌وری عوامل تولید با اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی ۲. افزایش بهره‌وری عوامل تولید با کاهش هزینه‌ها ۳. افزایش بهره‌وری عوامل تولید با بهبود کیفیت تولید ۴. افزایش بهره‌وری عوامل تولید با اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی ۵. افزایش بهره‌وری عوامل تولید با بهینه‌سازی تعامل عوامل تولید ۶. بالا بردن قدرت رقابت با اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی ۷. بالا بردن قدرت رقابت با کاهش هزینه‌ها ۸. بالا بردن قدرت رقابت با بهبود کیفیت تولید ۹. بالا بردن قدرت رقابت با اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی ۱۰. بالا بردن قدرت رقابت با بهینه‌سازی تعامل عوامل تولید

ردیف	عنوان سیاست	بند سیاست	احکام سیاستی
۲	سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲۲ - ابلاغی ۱۳۹۱/۹/۲۹)	۲. افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی بر اساس: - گسترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی؛ - رعایت اندازه اقتصادی بنگاه‌ها؛ - لغو امتیازات خاص و انحصارات غیرضرور.	۱. افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی بر اساس گسترش مالکیت بخش غیردولتی ۲. افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی بر اساس گسترش مدیریت بخش غیردولتی ۳. افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی بر اساس رعایت اندازه اقتصادی بنگاه‌ها ۴. افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی بر اساس لغو امتیازات خاص و انحصارات غیرضرور

دو. دسته‌بندی موضوعی احکام سیاست‌های کلی مرتبط با صنعت

در این مرحله، با مراجعه به مجموعه سیاست‌های کلی مرتبط با صنعت (۱۹ بسته سیاستی) و بندهای سیاستی مربوطه (۶۱ بند سیاستی) که در مرحله قبل گردآوری شد، ۳۶۷ حکم سیاستی احصا شد و سپس این احکام سیاستی به روش کدگذاری محوری (بر اساس درجه تشابه مفهومی و قرابت معنایی)، در دو سطح موضوعی خرد و کلان طبقه‌بندی شد؛ بدین شکل که ابتدا ۳۶۷ حکم سیاستی در ۱۵۲ دسته خرد و در نهایت در ۲۹ دسته کلان طبقه‌بندی شد. در ادامه، نمونه‌ای از احکام سیاستی دسته‌بندی‌شده در دو سطح کلان و خرد ارائه شد:

جدول ۵. دسته‌بندی احکام سیاستی مرتبط با بخش صنعت در دو سطح خرد و کلان

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	احکام سیاستی	بند سیاست	عنوان سیاست
افزایش مستمر صادرات کالاها و خدمات صنعتی	رشد مستمر صادرات کالاها و خدمات صنعتی با ارتقای کیفیت	رشد مستمر صادرات کالاها	۷	سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت (مصوب ۱۳۸۴/۵/۲۲ - ابلاغی ۱۳۹۱/۹/۲۹)
		صنعتی کشور با ارتقای کیفیت کالاها		
	رشد مستمر صادرات کالاها صنعتی با شناسایی و تحصیل بازار	رشد مستمر صادرات کالاها		
		صنعتی کشور با شناسایی بازار		

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	احکام سیاستی	بند سیاست	عنوان سیاست
	رشد مستمر صادرات کالاهای صنعتی با حمایت‌های مؤثر مالی، سیاسی و مقرراتی	رشد مستمر صادرات کالاهای صنعتی کشور با حمایت‌های مؤثر مالی از صادرات صنعتی		
		رشد مستمر صادرات کالاهای صنعتی کشور با حمایت‌های مؤثر سیاسی از صادرات صنعتی		
		رشد مستمر صادرات کالاهای صنعتی کشور با حمایت‌های مؤثر مقرراتی از صادرات صنعتی		
سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (ابلاغی ۱۳۹۴/۴/۹)	افزایش صادرات محصولات بخش صنعت و صنایع معدنی با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن	افزایش صادرات محصولات بخش صنعت با اجرای سیاست‌های کلی صنعت	۲۶	
		افزایش صادرات محصولات بخش صنایع معدنی با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن		
	توسعه صادرات ریلی	توسعه حمل و نقل ریلی باری با اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ صنعتی با هدف توسعه صادرات و ترانزیت بار	۲۵	
	تأکید بر نشان‌سازی تجاری	نشان‌سازی تجاری محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن	۲۷	
		تقویت حضور در بازارهای منطقه و جهان		

سه. تحلیل کمی و توصیف آماری احکام سیاست‌های کلی مرتبط با صنعت

در این بخش، به صورت کمی و آماری (جدولی و نموداری) دسته‌بندی موضوعی کلان احکام سیاستی مرتبط با بخش صنعت بر اساس میزان فراوانی و ضرایب اهمیت هر دسته ارائه شده است. در جدول تمام ۲۹ دسته‌بندی مذکور را به همراه میزان فراوانی و ضرایب اهمیت هر دسته ملاحظه می‌کنید.

جدول ۶. میزان فراوانی دسته‌بندی موضوعی احکام سیاستی مربوط به بخش صنعت

ردیف	دسته‌بندی موضوعی احکام سیاستی مرتبط با بخش صنعت (در سطح کلان)	فراوانی احکام	وزن (درصد)
۱	ارتباط صنعت و نظام آموزش عالی	۱۶	۴,۴٪
۲	ارتقا و رشد بهره‌وری	۴۴	۱۲٪
۳	مهارت‌افزایی در صنعت	۱	۰,۳٪
۴	افزایش ارزش افزوده بخش صنعت	۱۱	۳٪
۵	ارتقای سطح فناوری و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در صنایع راهبردی	۲۹	۷,۹٪
۶	افزایش مستمر صادرات کالاها و خدمات صنعتی	۱۲	۳,۳٪
۷	هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری‌ها	۲۸	۷,۶٪
۸	گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان	۲۹	۷,۹٪
۹	بهبود فضا و محیط کسب و کار	۱۳	۳,۵٪
۱۰	افزایش سهم بخش تعاونی در صنعت و حمایت از آن	۱۸	۴,۹٪
۱۱	اهتمام به افزایش سهم بخش عمومی - غیردولتی در صنعت	۸	۲,۲٪
۱۲	افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت	۱۴	۳,۸٪
۱۳	مشارکت مردم در صنعت	۲	۰,۵٪
۱۴	حمایت از سرمایه‌گذاری در صنعت	۴	۱,۱٪
۱۵	اطلاع‌رسانی در صنعت	۵	۱,۴٪
۱۶	افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت	۲۶	۷,۱٪
۱۷	تقویت صنایع کوچک و متوسط	۸	۲,۲٪
۱۸	انسجام و تعادل منطقه‌ای با رعایت اصول آمایش سرزمینی	۱۲	۳,۳٪
۱۹	استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندی‌سازی پارانه‌ها	۵	۱,۴٪
۲۰	گسترش صنایع دستی و حمایت از آن	۲	۰,۵٪
۲۱	توسعه صنعت گردشگری و بهره‌گیری از آن	۲	۰,۵٪
۲۲	توسعه نقش تشکلهای و متخصصان در تصمیم‌سازی‌ها	۳	۰,۸٪
۲۳	حمایت از تولید داخلی و صنعت داخلی	۴۹	۱۳,۴٪
۲۴	تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه	۴	۱,۱٪
۲۵	تکمیل زنجیره ارزش	۵	۱,۴٪
۲۶	جلوگیری از انحصار در صنعت	۳	۰,۸٪
۲۷	حفظ محیط زیست در توسعه صنعت	۱	۰,۳٪
۲۸	توسعه صنایع مرتبط با پدافند غیرعامل	۱	۰,۳٪
۲۹	تنوع‌بخشی و گسترش صنایع تبدیلی و روستایی نوین	۱۲	۳,۳٪
جمع		۳۶۷	۱۰۰٪

همان‌طور که در جدول پیشین ملاحظه می‌شود، از میان ۲۹ دسته موضوعی کلان مربوط به احکام سیاستی صنعت، ۱۶ موضوع که وزن معنادار و فاصله معناداری با بقیه موضوعات دارند و دارای بالاترین اهمیت از نظر میزان فراوانی هستند عبارت‌اند از دسته‌بندی مربوط به «حمایت از تولید داخلی» (۴۹ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۱۳/۴ درصد) که بیشترین وزن را به خود اختصاص داده است و در رده‌های بااهمیت بعدی موضوعات «ارتقا و رشد بهره‌وری» (۴۴ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۱۲ درصد)، «گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان» (۲۹ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۷/۹ درصد)، «ارتقای سطح فناوری و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در صنایع راهبردی» (۲۹ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۷/۹ درصد)، «هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری‌ها» (۲۸ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۷/۶ درصد)، «افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت» (۲۶ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۷/۱ درصد)، «افزایش سهم بخش تعاونی در تولید ملی و حمایت از آن» (۱۸ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۴/۹ درصد)، «ارتباط صنعت و نظام آموزش عالی» (۱۶ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۴/۴ درصد)، «افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت» (۱۴ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳/۸ درصد) و «بهبود فضا و محیط کسب و کار» (۱۳ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳/۵ درصد)، «تنوع‌بخشی و گسترش صنایع تبدیلی و روستایی نوین» (۱۲ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳/۳ درصد)، «انسجام و تعادل منطقه‌ای با رعایت اصول آمایش سرزمینی» (۱۲ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳/۳ درصد)، «افزایش مستمر صادرات کالاها و خدمات صنعتی» (۱۲ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳/۳ درصد)، «افزایش ارزش افزوده بخش صنعت» (۱۱ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۳ درصد)، «تقویت صنایع کوچک و متوسط» (۸ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۲/۲ درصد) و «اهتمام به افزایش سهم بخش عمومی - غیردولتی در صنعت» (۸ حکم از ۳۶۷ حکم سیاستی - ۲/۲ درصد) قرار گرفته‌اند. بنابراین، در مجموع این ۱۶ موضوع بیش از ۸۹ درصد احکام سیاستی مربوط به صنعت را به خود اختصاص داده‌اند، که از اهمیت بسزایی برخوردارند.

۳. تدوین شاخص‌های اندازه‌گیری سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت

فرایند شاخص‌سازی

فرایند عملیاتی کردن مفاهیم / سیاست‌ها و به عبارت دیگر، اندازه‌گیری و سنجش مفاهیم را که به اصطلاح «پایین آمدن از نردبان انتزاع» نیز نامیده می‌شود، می‌توان طی چهار گام به اجرا درآورد. این فرایند محقق‌ساخته و الهام‌گرفته از مطالعات مختلفی است که در این حوزه انجام شده است؛ از جمله طرح

لازارسفلد^۱ درباره انتقال مفاهیم به شاخص‌های تجربی، طرح دواس^۲ درباره نحوه تبدیل مفاهیم به معرف‌ها که آن را پایین آمدن از نردبان انتزاع^۳ می‌نامد، طرح کیوی^۴ و کامپنهود^۵ درباره مراحل مفهوم‌سازی، طرح میلر^۶ درباره راهنمای ساخت مقیاس و شاخص‌های اجتماعی، طرح وانگ^۷ در خصوص روش‌های مختلف شاخص‌سازی، و طرح محمدی^۸ درباره فرایند ارزیابی درونی نظام آموزش عالی در ایران. در ادامه، هر یک از این گام‌ها فهرست می‌شود:

الف) تعریف و تشریح مفهوم سیاست (مفاهیم استخراج و احصاشده از متون سیاست‌ها و منویات)
در این گام می‌باید مفهوم موردنظر به روش‌های مختلف معنا و تعریف شود. روشن ساختن مفهوم اصلی، که باید اندازه‌گیری شود، در این گام صورت می‌پذیرد. برخی مطالعات از این مرحله به‌عنوان مرحله تصویرسازی نیز نام برده‌اند؛ به‌طوری‌که برآمده از نتیجه تأملات ما در ارتباط با یک حوزه نظری خاص است. در این گام، باتوجه به بندهای سیاستی و احکام سیاستی احصاشده، برای تبیین و روشن ساختن این مفاهیم به منویات مقام معظم رهبری، مقالات و اسناد علمی و مصاحبه‌ها و یادداشت‌ها رجوع شده است.

ب) تعیین و تبیین ابعاد (یا خرده‌ابعاد) تشکیل‌دهنده سیاست
در این گام می‌باید ابعاد مختلفی که به دنبال حضور سیاست موردنظر در آن هستیم و به عبارت دیگر، تشکیل‌دهنده سیاست موردنظرند تعیین شوند. در خصوص برخی مفاهیم باتوجه به درجه انتزاعی بودن آن ممکن است علاوه بر تعیین ابعاد اصلی و سطح‌اول، نیاز به تعیین خرده‌ابعاد (ابعاد فرعی / سطح‌دوم) برای ابعاد اصلی داشته باشیم. بنابراین، در این گام جامع و مانع بودن ابعاد بسیار حیاتی و ضروری است؛ به‌گونه‌ای که جمیع ابعاد به صورت کامل و جامع مفهوم موردنظر را تبیین کند. در این گام نیز مشابه گام قبل، برای شناسایی و تبیین ابعاد تشکیل‌دهنده مفاهیم موردنظر، به منویات مقام معظم رهبری و پایگاه‌های علمی مختلف رجوع شده و بر این اساس، با استفاده از روش کدگذاری محوری و باز، احکام سیاستی احصاشده در دو سطح خرد و کلان طبقه‌بندی شده است.

ج) انتخاب معرف‌ها

این گام درباره تعریف معرف‌هایی است که به کمک آن‌ها می‌توان ابعاد مفهوم را اندازه‌گیری کرد.

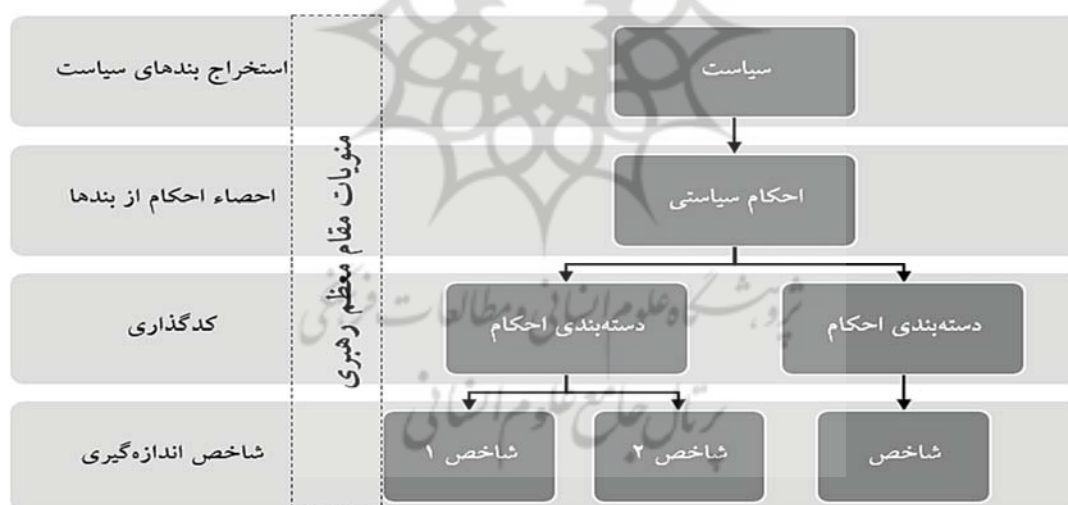
1. Paul F. Lazarsfeld.
2. D. A. De vaus.
3. Descending the ladder of abstraction.
4. Raymond Quivy.
5. Luc Van Campenhoudt.
6. Delbert Charles Miller.
7. Cecilia Wong.

۸ محمدی، رضا (۱۳۸۷). *راهنمای عملی انجام ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی ایران: تجارب ملی و بین‌المللی*. تهران.

بنابراین، تبدیل ابعاد (خرده‌ابعاد) شناسایی‌شده در گام دوم به معرف‌های قابل‌اندازه‌گیری، می‌باید در این گام انجام گیرد. در بسیاری از موارد، معرف می‌تواند ایجاد مجموعه‌ای از سؤالاتی باشد که بتواند معرف هر یک از ابعاد تعریف‌شده باشد. بدین‌ترتیب، گویه‌های پرسش‌نامه‌ای برای هر یک از ابعاد ایجاد شد که درمجموع به‌عنوان راهنمایی‌هایی برای آن بعد عمل کردند.

د) تعیین (انتخاب یا ساخت و تدوین) نشانگرها / شاخص‌ها

در این گام، باید نشانگرها یا شاخص‌ها را انتخاب یا تدوین کرد. انتخاب شاخص / نشانگر برای حالتی است که بتوان از طریق پیشینه تحقیق و پژوهش‌های گذشته، شاخص موردنظر را شناسایی و استخراج کرد. در غیر این صورت، یعنی اگر نتوان از طریق بررسی ادبیات و پیشینه تحقیق به شاخص موردنظر دست یافت، باید به ساخت و تدوین شاخص روی آورد. گفتنی است برخی شاخص‌ها یا نشانگرها از نوع ترکیبی و چندوجهی / بعدی‌اند، که در این صورت، باید معرف‌های تشکیل‌دهنده آن اندازه‌گیری و وزن‌دهی، و با روش‌های خاصی (جمع‌سازی خطی یا جمع‌سازی هندسی) با هم ترکیب شوند. بنابراین، در این گام، معرف‌های مربوط در گام قبل با هم ترکیب شدند تا یک شاخص کلی را برای هر یک از ابعاد تشکیل دهند.

شکل ۱. فرایند شاخص‌سازی (رسیدن از سطح سیاست به سطح شاخص‌های اندازه‌گیری)

در این بخش، ضمن مراجعه به پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی، مقالات مختلف، بیانات مختلف مقام معظم رهبری، اسناد و برنامه‌ها و مصاحبه‌ها و یادداشت‌های مختلف مسئولان در خصوص حوزه‌های موردبررسی و دسته‌بندی‌شده، شاخص‌های مرتبط با دسته‌بندی‌های سطح خرد بالغ بر ۶۲۰ شاخص به شرح جدول ذیل، ارائه شده است. ذکر این نکته لازم است که بسیاری از شاخص‌های ارائه‌شده از پیشینه پژوهش و مقالات و پژوهش‌های صورت‌گرفته مرتبط با حوزه موردتحقیق، استخراج و

گردآوری شده است. در مواردی که از این طریق موفق به شناسایی و یافتن شاخص موردنظر نشدیم، با مشورت استادان و خبرگان به تدوین شاخص موردنظر پرداختیم و روایی آن نیز به صورت روایی محتوا بررسی و تأیید شد. به دلیل حجم گسترده مجموعه کامل دسته‌بندی‌های کلان و خرد و شاخص‌های احصاشده از آن‌ها، در ادامه نمونه‌ای از دسته‌بندی‌ها به همراه شاخص‌های اندازه‌گیری ارائه شده است:

جدول ۷. شاخص‌های اندازه‌گیری احکام سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	شاخص‌های اندازه‌گیری
ارتباط صنعت و نظام آموزش عالی	افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی	میزان بودجه اختصاص‌یافته به شرکت‌های دانش‌بنیان درصد تخصیص زیرساخت‌های لازم برای پژوهش تعداد کل شاغلان تحقیقاتی در یک میلیون نفر تعداد محققان در یک میلیون نفر جمعیت کل اعتبارات تحقیقاتی (دولتی) به میلیارد ریال درصد مصارف R&D از GDP تعداد شبکه‌های پژوهش و فناوری
	تأکید بر ازدیاد توان ملی	تعداد نیروی انسانی توانمند و متخصص میزان کاهش فرایند دیوان‌سالاری متوسط زمان اختصاص‌یافته به آموزش در زمینه‌های نوپدید
	تأکید بر ارتقای کارآمدی	میزان سرمایه‌گذاری در توسعه فناوری‌های برتر درصد رشد و توسعه صنایع مبتنی بر فناوری‌های برتر تعداد نیروی کار با مهارت بالا درجه کیفیت برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی جدید بنگاه‌های مربوط به فناوری‌های برتر درصد بهینه‌سازی ارتباط سازنده بین بنگاه‌های مربوط به فناوری‌های برتر، دولت و صنعت
	حمایت مادی و معنوی از فرایند تبدیل ایده به محصول	بودجه اختصاص‌یافته به سرمایه‌گذاری مادی و معنوی در ابتکارات، اختراعات و نوآوری‌ها سنجش توانمندی‌های حمایتی مادی و معنوی نهادهای مربوطه تعداد کارگروه‌های تخصصی تشکیل‌شده برای تعیین ظرفیت‌های حمایتی دستگاه‌های اجرایی
	افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر فناوری داخلی و دانش پیشرفته در تولید ناخالص داخلی	سهم صادرات بخش تولیدی از کل صادرات تعداد پارک‌های علمی و فناوری میزان بودجه اختصاص‌یافته به سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	شاخص‌های اندازه‌گیری
	تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب‌سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال	سنجش اهداف آموزش عالی در رشته‌های جدید متناسب با نیاز بازار کار میزان بسترسازی دانشگاه‌ها برای اشتغال فارغ‌التحصیلان تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان ایجادشده در یک سال میزان تعادل عرضه و تقاضا زمان اختصاص‌یافته به آموزش کارآفرینی و فنی - حرفه‌ای به دانشجویان تعداد رشته‌های گوناگون مرتبط با بازار کار کشور میزان تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی رشته‌های تحصیلی موجود در دانشگاه‌ها با مهارت‌ها
	تعیین اولویت‌ها در آموزش و پژوهش باتوجه به ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و نیازهای کشور	تعداد رساله‌ها و پایان‌نامه‌های انجام‌شده دانشجویان درباره اولویت‌های پژوهشی سازمان‌های مختلف نیازسنجی آموزشی و پژوهشی دانشجویان اولویت‌گذاری آموزشی و پژوهشی مبتنی بر آینده‌نگاری درصد پاسخ‌گویی به مسائل شناسایی‌شده فعلی و آتی در حوزه آموزش و پژوهش
	تأکید بر الزامات نیل به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه	درصد توجه به فرایند نوآوری در سطح ملی و عوامل مؤثر بر آن میزان همکاری علمی با کشورهای پیشرفته میزان سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دانش‌بنیان درصد رساندن علم به محصول و تبدیل آن به ثروت تعداد نیروی انسانی متخصص اندازه‌گیری براساس ثبت اختراع، انتشارات علمی و میزان مقاله‌های مشترک اندازه‌گیری بر مبنای میزان مخارج تحقیق و توسعه تعداد نهادهای علم و تعداد دانشمندان و مهندسان اندازه‌گیری بر مبنای تولید ناخالص داخل و میزان ثبت‌نام آموزش عالی
	حمایت از مالکیت فکری و معنوی و تکمیل قوانین و مقررات و زیرساخت‌های مربوط	درصد اجرای قوانین امنیت اطلاعات میزان توجه به قوانین حق ثبت اختراع درصد صدور مجوز و پروانه آزادسازی و خصوصی‌سازی بنگاه‌های دانشی میزان تصویب قوانین و مقررات تدوین و اجرای چهارچوب‌های سیاستی و قانونی برای توسعه خوشه‌های فناوری درصد اصلاح قوانین در راستای تقویت رابطه علم و صنعت میزان تدوین و اجرای قانون حفاظت از دانش عمومی استقرار نظام حقوقی حمایت از دارایی‌های فکری

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	شاخص‌های اندازه‌گیری
	افزایش نقش و مشارکت بخش‌های غیردولتی در حوزه علم و فناوری	درصد تأمین مالی مشترک تحقیق و توسعه توسط بخش‌های خصوصی و عمومی سهم بخش خصوصی از R&D تعداد انجمن‌های علمی در کشور درصد مشارکت در برنامه‌های محلی و ملی علمی و فناوری درصد مشارکت در ثبت حق اختراعات و تألیفات تعداد شبکه‌های پژوهش و فناوری تعداد اندیشکده‌ها (کانون‌های تفکر) تعداد ثبت اختراعات و ابتکارات داخلی به ازای یک میلیون نفر جمعیت
	ارتقای سهم وقف و خیریه در حوزه آموزش عالی، تحقیقات و فناوری	مقدار بودجه حمایتی از کارآفرینی دانشجویان میزان حمایت از دانشجویان ممتاز درصد حمایت از دانشجویان کم‌بضاعت بودجه تخصیصی به تسهیل ازدواج دانشجویی میزان مشاوره‌های علمی و تخصصی انفاق ثلث ارث برای احداث کتابخانه میزان تجهیز و تعمیر ساختمان‌های فرسوده آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها میزان تجهیز ساختمان‌های رفاهی مانند خوابگاه‌ها
تنوع‌بخشی و گسترش صنایع تبدیلی و نوین	ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر با تنوع‌بخشی صنایع تبدیلی و روستایی نوین	درصد سرمایه‌گذاری بخش دولتی و خصوصی میزان تشکلهای تعاونی و مردمی ایجادشده در منطقه درصد تسهیلات و اعتبارات بانکی اختصاص یافته میزان اطلاع از روش‌های جدید فعالیت‌های اقتصادی
	توسعه پایدار روستاها و مناطق کشاورزی با گسترش و تنوع‌بخشی صنایع تبدیلی و روستایی نوین	درصد محصولات کشاورزی فراوری‌شده توسط واحدهای صنایع تبدیلی درصد واحدهای بهره‌برداری تجاری به کل بهره‌برداری‌ها تعداد بنگاه‌های کوچک صنایع روستایی به ازای هر هزار خانوار روستایی میزان اعتبارات بانکی به ازای هر هزار هکتار زمین کشاورزی سهم محصولات تجاری از کل تولیدات کشاورزی (درصد) میزان آموزش روستاییان درباره فعالیت‌های غیرزراعی

دسته‌بندی کلان	دسته‌بندی خرد	شاخص‌های اندازه‌گیری
	ارتقای سطح درآمد و رفع فقر در زندگی روستاییان و کشاورزان با گسترش و تنوع‌بخشی صنایع تبدیلی و روستایی نوین	درصد کاهش وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها درصد افزایش فرصت و میزان استفاده از اعتبارات بانکی برای توسعه صنایع تبدیلی درصد استفاده از اعتبارات به صورت گروهی درصد هزینه‌های به‌کارگیری نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در گسترش صنایع تبدیلی میزان اجرای برنامه‌های توسعه در منطقه

نتیجه

صنایع هسته اصلی اقتصاد در جوامع پیشرفته و موتور محرک پیشرفت در کشورهای در حال توسعه‌اند. به‌طور کلی، صنایع با در نظر گرفتن چرخه کامل آن، یعنی اکتشاف و استخراج مواد طبیعی، تبدیل این مواد به تولیدات صنعتی، مصرف انرژی، تولید مواد پس‌ماند و در دسترس قرار دادن محصولات برای افراد جامعه (مصرف‌کنندگان)، بر منابع طبیعی و زندگی بشر اثرگذارند (هنری،^۱ ۲۰۱۵). در این راستا، نتایج پژوهش سمیعی اصفهانی و اله‌دادی (۱۴۰۰) نشان داد در بازه سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ محور اصلی مباحث رهبری در سخنرانی‌های آغازین هر سال مسائل اقتصادی بوده است و رهبر معظم انقلاب همواره بر موضوع اقتصاد و به طور خاص رویکرد «اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید داخلی» تأکید کرده‌اند.

همچنین، به منظور شناخت بهتر دیدگاه مقام معظم رهبری در زمینه صنعت و فراهم شدن زمینه بهره‌گیری از نظریات ایشان در سیاست‌های کلی بخش صنعت، در این پژوهش اقدام به تحلیل محتوای سیاست‌های کلی نظام و منویات آن مقام در حوزه صنعت شده است، که از بین ۴۵ دسته‌بندی کلان بیانات، دسته‌بندی مربوط به «حمایت از تولید داخلی» بیشترین وزن را به خود اختصاص داده است و در رده‌های بااهمیت بعدی موضوعات «ارتباط صنعت و دانشگاه»، «حرکت به سمت استقلال صنعتی در راستای خودکفایی اقتصادی»، «به‌کارگیری ظرفیت‌ها و استعدادهای داخلی در صنعت»، «مدیریت واردات»، «تقویت و گسترش تحقیق و توسعه، پژوهش، نوآوری، ابتکار و خلاقیت در صنعت»، «تبیین نقش اساسی تولید در اقتصاد و سیاست»، «افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت»، «رابطه کارگر و کارفرما»، «مدیریت دانش و فناوری در راستای توسعه زنجیره ارزش»، «صنعت هسته‌ای»، «گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان» و «ارتقا و رشد بهره‌وری» قرار می‌گیرند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که

1. Henry.

بیشترین تأکیدات مقام معظم رهبری (۶۷/۲ درصد) در بیانات مربوط به صنعت درباره سیزده موضوع کلان مذکور است.

همچنین، از بین ۲۹ دسته‌بندی موضوعی کلان باتوجه به میزان فراوانی و ضرایب اهمیت احکام دسته‌بندی‌شده در هر طبقه، دسته‌بندی مربوط به «حمایت از تولید داخلی» بیشترین وزن را به خود اختصاص داده است و در رده‌های بااهمیت بعدی موضوعات «ارتقا و رشد بهره‌وری»، «گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان»، «ارتقای سطح فناوری و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در صنایع راهبردی»، «هدایت و تقویت تحقیق و توسعه و نوآوری‌ها»، «افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت»، «افزایش سهم بخش تعاونی در تولید ملی و حمایت از آن»، «ارتباط صنعت و دانشگاه»، «افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت» و «بهبود فضا و محیط کسب و کار» قرار می‌گیرند. بنابراین، می‌توان اظهار داشت که بیشترین تأکیدات مقام معظم رهبری (بیش از ۷۲/۸ درصد) در سیاست‌های ابلاغی کلی نظام مرتبط با بخش صنعت درباره ده موضوع مذکور است. پس، با عنایت به واسطه بودن سیاست‌های کلی نظام میان اهداف و آرمان‌های نظام، نظارت بر اجرایی شدن این سیاست‌ها امری ضروری برای وصول به اهداف مقرر در اصل سوم قانون اساسی خواهد بود.

همچنین، از هم‌جواری و مقایسه موضوعات مورد تأکید در بیانات و سیاست‌های کلی نظام به این نتیجه می‌رسیم که بیشترین هم‌پوشانی موضوعی (اشتراک) بین منویات و سیاست‌های کلی نظام مربوط به موضوعات «حمایت از تولید داخلی»، «ارتباط صنعت و دانشگاه»، «ارتقا و رشد بهره‌وری»، «تقویت و گسترش تحقیق و توسعه، پژوهش، نوآوری، ابتکار و خلاقیت در صنعت»، «گسترش اقتصاد و صنایع دانش‌بنیان»، «ارتقای سطح فناوری و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در صنعت»، «افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت»، «افزایش سهم بخش خصوصی در صنعت»، «افزایش سهم بخش تعاونی در صنعت»، «تقویت صنایع کوچک و متوسط»، «بهبود فضا و محیط کسب و کار» و «افزایش مستمر صادرات کالاها و خدمات صنعتی» است. بنابراین، ضروری است که نهادهای سیاست‌گذار و دستگاه‌های اجرایی متولی و حتی نهاد قانون‌گذار بر این موضوعات توجه بیشتری داشته باشند و در راستای رسیدن به آرمان‌ها و چشم‌انداز کشور در خصوص صنعت به تعامل و همکاری هرچه‌بیشتر بپردازند و با تشریک مساعی به این مهم نائل شوند.

در این راستا، از طریق مقایسه دسته‌بندی‌های موضوعی بیانات با سیاست‌ها نیز به تفاوت‌ها و وجوه افتراقی برمی‌خوریم که توجه به آن‌ها نیز حائز اهمیت است. ازجمله موضوعاتی که در بیانات رهبری بر آن‌ها تأکید شده است، ولی به صورت مستقیم در احکام سیاستی مربوط به صنعت به چشم نمی‌خورد،

می‌توان از «حرکت به سمت استقلال صنعتی در راستای خودکفایی اقتصادی و استقلال کشور»، «نوسازی صنایع»، «هدایت و مدیریت نقدینگی»، «مدیریت و تنظیم واردات»، «مقابله و مبارزه با قاچاق و فساد»، «ارتقای کیفیت و کمیت تولید»، «حمایت از کارگر و کارفرما و رابطه کارگر و کارفرما»، «حفظ معنویت و ملاحظات اخلاقی و دینی و فرهنگ ملی در صنعت»، «نقش اساسی تولید در اقتصاد و سیاست»، «جلوگیری از تعطیلی کارگاه‌های صنعتی»، «رعایت عدالت در پیشرفت صنعت»، «فرهنگ‌سازی کار و تلاش در صنعت»، «ترویج و توسعه قطعه‌سازی» و «انتقال توانایی و فناوری از صنایع نظامی به غیرنظامی» نام برد. پس، توصیه می‌شود که نهاد سیاست‌گذار در این حوزه با بررسی جامع و عمیق و هم‌اندیشی در خصوص موارد مذکور، پیشنهاد تدوین سیاست‌های جدید یا بروزرسانی و تکمیل سیاست‌های موجود مرتبط با صنعت را به نحوی مد نظر قرار دهند.

شایان ذکر است برای تبیین بهتر این وجوه افتراق و ارائه پیشنهاد‌های مشخص و عینی در خصوص تدوین سیاست جدید یا اصلاح و بروزرسانی سیاست‌های موجود، توجه به دسته‌بندی‌های سطح خرد هر یک از موضوعات کلان فوق‌الذکر و در صورت نیاز رجوع به منویات خام رهبری ضروری است. به‌عنوان مثال، در خصوص تعاونی‌ها، در بیانات رهبر به‌صراحت درباره لزوم تدوین سیاست‌های کلی نظام مربوط به تعاون در دیدار با فعالان بخش‌های اقتصادی کشور مورخ ۱۳۹۰/۵/۲۶ صحبت شده، اما این مهم تاکنون محقق نشده است.

از طرفی دیگر، از موضوعات مورد تأکید که در احکام سیاستی مرتبط با بخش صنعت دیده می‌شود، اما در بیانات به صورت مکفی به آن‌ها پرداخته نشده است می‌توان از «گسترش منابع مالی و کارآمدسازی مدیریت منابع مالی جهت افزایش ظرفیت تولید ملی»، «انسجام و تعادل منطقه‌ای با رعایت اصول آمایش سرزمینی»، «توسعه نقش تشکلهای و متخصصان در تصمیم‌سازی‌ها»، «تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه» و «توسعه صنایع مرتبط با پدافند غیرعامل» نام برد. در نظر گرفتن این وجوه افتراق نیز ضروری به نظر می‌رسد، که می‌توان سرفصل مشخصی را برای تبیین بیشتر این موارد در سخنرانی‌های آتی و مناسبتی رهبری پیشنهاد داد.

درمجموع، می‌توان گفت منظومه ارائه‌شده رهبر جامع و چندوجهی است و نیاز است راهکارهای اجرایی و عملیاتی برای آن‌ها تدوین و نظارت بر اجرای آن‌ها نیز در اسناد تمهید شود. درضمن، باید به این نکته اشاره کرد که در مقطع کنونی که وضعیت تولید ملی در شرایط دوره رکود اقتصادی ناشی از تحریم‌های ناجوانمردانه است، بهترین راه برون‌رفت از شرایط کنونی توجه به بیانات و سیاست‌های ابلاغی رهبر در حوزه صنعت بالاخص درباره تولید ملی است.

از سوی دیگر، سیاست‌های کلی نظام که مجموعه‌ای هماهنگ از جهت‌گیری‌ها، اهداف مرحله‌ای و راهبردهای کلان نظام در دوره‌های زمانی مشخص برای تحقق آرمان‌ها و اهداف قانون اساسی است حتی‌الامکان باید شاخص‌پذیر و قابل نظارت باشد و برای کلیه ارکان نظام الزام‌آور و ناظر بر همه قوانین از جمله مهم‌ترین آن‌ها، قوانین برنامه‌های توسعه، باشد. لذا با عنایت به لزوم ارزیابی سیاست‌های کلی نظام و میزان تحقق این سیاست‌ها در راستای دستیابی به چشم‌انداز و آرمان‌های کشور، ضرورت انجام پژوهش‌های علمی به منظور ارائه الگوهای ارزیابی ویژه این سیاست‌ها و تدوین شاخص‌های ارزیابی سیاست‌های کلی بیش از پیش احساس شد. در این پژوهش، سعی شد با تحلیل محتوای این احکام سیاستی و طی کردن فرایند کمی کردن مفاهیم و رسیدن از سطح مفاهیم و احکام به سطح شاخص که به طور کامل تشریح شد، بالغ بر ۶۲۰ شاخص مناسب با هدف نظارت و ارزیابی نحوه اجرای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با صنعت تدوین شود و به تأیید خبرگان برسد. استفاده از شاخص‌های تدوین‌شده در این پژوهش می‌تواند نقطه مناسبی برای شروع فرایند سنجش و پایش حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مرتبط با بخش صنعت توسط دستگاه‌های ناظر و بهره‌بردار باشد.

به‌طور کلی، می‌توان اذعان کرد که این پژوهش در نوع خود پژوهشی نوآورانه در حوزه صنعت است که می‌تواند زیربنای انجام پژوهش‌های دیگر در این زمینه شود. پیشنهاد می‌شود مسئولان نهادهای حکومتی، بالاخص قوای سه‌گانه، قبل از هرگونه برنامه‌ریزی و اقدام، به دکترین، اهداف و سیاست‌های رهبر معظم انقلاب توجه خاص کنند و بر اساس آن به سازمان‌دهی، هماهنگی، هدایت و رهبری، اجرا و کنترل و نظارت برنامه‌ها اقدام کنند تا اهداف متصور و دکترین نظام در بخش صنعت محقق شود. همچنین، برای اجرایی کردن اهداف اسناد بالادستی لازم است به این سیاست‌ها و راهبردها در تدوین برنامه‌های توسعه و قوانین بودجه توجه شود و امید است باتوجه به شاخص‌های ارائه‌شده در این پژوهش نظارت کافی بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در حوزه صنعت در دستور کار قرار گیرد.

منابع و مأخذ

۱. بازرگان، عباس (۱۳۹۷). *مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته*. تهران: آگاه.
۲. بخشی الموتی، جواد (۱۳۹۹). اعمال نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام به تصویب رسید. قابل دسترسی در: <https://www.mehrnews.com>.
۳. بوشهری، علیرضا و همکاران (۱۳۹۹). ارزیابی سیاست‌های علم و فناوری: با رویکرد سیاست حمایت از محققین زن در بخش پژوهش و فناوری. *فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج*. ۲۳ (۲). ۱۲۳ - ۸۹.

۴. رضوانی‌فر، محمد مهدی (۱۳۹۶). بررسی جایگاه و صلاحیت‌های دیوان محاسبات کشور در چرخه نظارت بر سیاست‌های کلی نظام. فصلنامه علمی - تخصصی *دانش حقوق و مالیه*. ۱ (۲). ۴۴ - ۲۵.
۵. سمیعی اصفهانی، علیرضا و نفیسه اله‌دادی (۱۴۰۰). تحلیل محتوای سخنرانی‌های نوروزی مقام معظم رهبری در سال‌های ۱۴۰۰ - ۱۳۹۲. فصلنامه *پژوهش‌های معاصر انقلاب اسلامی*. ۳ (۴). ۵۲ - ۲۱.
۶. سیدی، سید مهدی و عفت قدیرزاده (۱۴۰۰). تحلیل راهبردهای مرتبط با نخبگان بر اساس دیدگاه‌های مقام معظم رهبری. *نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت*. فرهنگستان علوم پزشکی. ۵ (۱). ۱۱ - ۵.
۷. غلامی، علی و علی بهادری جهرمی (۱۳۹۲). مفهوم، ماهیت و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام. فصلنامه *بررسی‌های حقوق عمومی*. ۲ (۱). ۷۲ - ۵۱.
۸. فتحی، فاطمه و همکاران (۱۳۹۵). ارزشیابی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در حوزه صنعت، معدن و تجارت. فصلنامه *فرایند مدیریت و توسعه*. ۲۹ (۱). ۹۷ - ۷۱.
۹. محمدی، رضا (۱۳۸۷). *راهنمای عملی انجام ارزیابی درونی در نظام آموزش عالی ایران: تجارب ملی و بین‌المللی*. تهران.

10. Yang, T. & et al (2021). Evaluation and analysis of new - energy vehicle industry policies in the context of technical innovation in China. *Journal of Cleaner Production*. No 281. 125 – 126.
11. Zenezini, G. & A. De Marco (2020). City logistics policy evaluation with system dynamics. *Transportation Research Procedia*. No. 46. 253 – 260.
12. Henry, K. (2015). “Tips for Reducing Energy Consumption in the Mining Industry”. available at www.energymanagertoday.com

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی